

Szerkesztőség és kiadó hivatal

H. SIMONFFY-hoz a város-
házával szemben.

HIRDETMEYER.

Hirdetési pénzek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szellemi részét illető
minden közlemények ide intezendők

Hírmegjelölések csak ismert kezekről
fogadhatók el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŰ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen napokonként, a vasárnap és péntek kivételével.

Hirdetési ár

Helyben házhoz hozva vagy vidékre postán	
Égész évre	10 frt —
Félévre	5 frt —
Negyedévre	2 frt 50
Egy órára	1 frt —

Hirdetési díj:

Öt-hasábspatisor egyszeri beiktatásért 5 kr
Helyesdíj minden hirdetésért külön 30 kr
Nyitótér 4 hasábspatisorért 20 kr.

XI. évfolyam. 1884.

Debreczen. Szerda, decz. 3.

237. szám

Szapáry Gyula gr. pénzügy- miniszter beszéde.

(Tartott a képviselőház decz. 1-5 ülésén.)

Elismerem azt, hogy a most folyó költségvetési vita egy a tegnapelőtti napon, mint ma, teljesen az objektivitás terén mozog, mint egyetlen egy képviselő kivételével, főleg pénzügyi kérdésekkel foglalkoztak, a kik szót emeltek. (Halljuk! Halljuk! Igyekeznünk fogok, én is kizárólag e téren mozogni és a mi föl-szóltat javaslatát, ki nem ezen kérdésekkel foglalkozott, hanem a közügyi hely-zetet fejtette, csak röviden fogok válaszolni és pedig azért, mert méltóztassék a t. képviselő ur megengedni, de én az ő álláspont-ját nem értem. Mert előadai t. képviselőház az 1868-iki állapot, és elfogadni egyszers-mind a t. függetlenségi és 48-as párt hatá-rozati javaslatát; elfogadni az 1867-iki ala-pot, de oly magyarázattal, mint a képviselő ur tette, melynek 1867 óta mostanig senki ő kívül kifejezést nem adott: ezen álláspontot én részemről nem értem.

Azt mondja a t. képviselő ur, hogy ha Magyarország nem szerzi meg teljes önállá-sát, mint ő kívánja, akkor csak uszorás ka-mat mellett kap pénzt a tőkétől. Már enged-elmet kérek, de ha számítani méltóztatik azon kamatlábat, melyen az állam ma penzt kap, mely igen egyszerű, számításom szerint az 5% és papírjárdékán jelenleg 5 1/2%-ot tesz az effektív érték után, a 4% oszál pe-dig még kedvezőbb, mert itt 5%-ot és frac-tot tesz: ezen kamatlábra én az uszoraka-mat elvezetést nem fogadhatom el. — Azt mondja továbbá a t. képviselő ur, hogy csak úgy fogunk olesón pénzt kapni és csak úgy fog a tőke ide fordulni, ha az ország léte-szülde alapra lesz fektetve. Én t. ház épen ezért, mert nem akarok ingatag alapon ál-lami, fogadom el teljes mértékben az 1867-iki kiegyezést, mely szerintem szilárd alap, és nem akarok azon ingatag alapra lépni, melyre Szentkirályi Albert t. képviselő ur lé-pett és melyet rajta kívül ezen házban senki vagy csak nagyon kevesen fogadnak el.

Attérve a fejtegetésekre, Horánszky és Hoitsy t. képviselő uraknak együttesen szán-dékozom felelni azért, mert ők sok kérdése-re nézve egyenlően nyilatkoztak. Fejtegették nevezetesen azt, hogy tulajdonképen mennyi a deficit, hogy az 11 millió, vagy 39 mil-lió? Es itt engedelmet kérek Hoitsy képi-sel irtól, ő az 1883. évi zárszámadásnak de-ficitjét 39 millióval tüntette fel és e mellett szóit az 1885. évi előirányzatban foglalt 11 millió néhány száz ezer forint deficitről; pe-dig ezen két tétel így egymás mellé állítani nem lehet, mert a számítás egészen más ala-pont történt. Hiszem ugyan, hogy ő ezt épen oly jól tudja mint én, de így állítva össze a számítását, mindenki azon értelmezést fogja adni szavainak, hogy ugyanazon az alapon a deficit 11 millióról 39 millióra fog emel-keüdni. Pedig ez nem így van és legfőbb-azon számítás vehető az összeállítás alapjául, a melylyel Horánszky t. képviselő élt, s a melynek bizonyos mértékben felhozhatóságát én a költségvetés benyújtásakor magam is megemlíttem.

Hoitsy t. képviselő ur szól arról is, hogy mily rossz alapon van összeállítva ezen költsé-gvetés, mert mint rendes bevétel szerepel benne 10 1/2 millió adósság ezimén felvett köl-csön. Megengedem, hogy ez a t. képviselő urnak nem tetszik; de ha nem tetszik neki, arra kérem legyen szives mindenk előtt ki-eszközölni azt, hogy a törvény megváltoztas-sék. (Felkiáltások a szélső baloldalon: azt akarja!) Mert a törvény ezt rendelí, és míg fennáll, ezen szegyet másképp elszámolni nem lehet. (Ugy van! Jobb felől.) Egyébiránt ez az eredmény nézve semmi különbséget nem tesz, mert mint voltam bátor én is összeállí-tani, és mint lesznek bátor reflectálni Horánszky képviselő urnak e részben tett állítá-sára: mindenkinek módjában van az általa említett összegeket azokhoz számítani, mel-jeket saját jövedelmükből nem fedezünk.

Azt mondja továbbá Hoitsy Pál képi-selő ur, hogy hol van az államjóságok, eladásáért a csereérték? Ha jól emlékezem magam a t. eladó ur is reflectált erre. Meg-van ezen csereérték, bőven van meg a léte-ző és az állam által évről évre aquirált vasutakban, melyek sokkal többet érnek akár pénzügyileg, akár közgazdaságilag, mint a mennyit értek azon államjóságok, melyek eladták. (Elénk derütség a szélsőbaloldalon.)

Azt mondja Hoitsy képviselő ur: ennyi

és ennyi lesz a deficit és nagy összegre li-czítálja fel magamagát, mert ugymond, lesz-nek még póthitelek is. Ha rendkívüli szük-ség fog tamadni, ez, meg lehet, hogy póthi-tel előterjesztésére fogja kénszeríteni a kormányt. De kijelentem már az első fei-szólalásom alkalmával, hogy a kormány igye-keznék fog azon, hogy a póthiteleket elke-rülje. S ma és más póthitel, mint amely a Vaskapura szükséges, nem ismerik.

Azt mondja továbbá a t. képviselő ur, hogy hol van a szükséges költség azon vi-czinális vasutakra, melyek iránt a tővény már intézkedett? Azon viczinális vasutakra nézve, melyek iránt a törvény intézkedett és melyekre nézve a tárgyalások oly stá-diumban vannak hogy azok költsége folyóvá te-endő, ezen költségvetésben már gondoskodva van. Nincsen azonban gondoskodva azon viczinális vasutak költségeiről, melyek még nincsennek ezen stádiumban.

De senki sem mondja, hogy azért, mert a törvényhozás beleegyezését adta arra, hogy ily viczinális vasutak építessenek, ezek nek az 1885. év folyamán kell épülnök. Ha majd a tárgyalások ezekre nézve is annyira fognak haladni, a kormány megfogja tenni reájok nézve is a szükséges intézkedéseket. (Helyeslés a jobboldalon.)

Azt mondja a t. képviselő ur, hogy alig szóltat fel a pénz. U. min. és már is felállt a közl. min. és felső Duna szabályozására 600,000 frt. póthitel kért. Igen is, a közl. miniszter benyújtott egy törvényjavaslatot a felső Duna szabályozásáról, csak hogy e szabályozás nem egy évben, hanem több év-ben fog megtörténi, de legalább mindenesetre a szabályozási tervezetet kell a törvényho-zásnak elfogadnia. Az ezen szabályozáshoz szükséges 600,000 frt. egyébiránt az 1885. évi költségvetésben már benne van és így e ezimén póthitelre nem lesz szükség. Horánszky képviselő ur beszélt a tulságosan ma-gasán tett előirányzatról és beszélt az egye-nes adóknak a költségvetésbe mily alapon való fölvételéről s azt mondotta, hogy az ének első kilencz havában az egyes adók mennyivel csekélyebb összeggel folytak be mint a múlt évben. Igaz, hogy csekélyebb összeggel folytak be, de azóta 10-ik és 11-ik hónapban e részben javult az állapot, s így azt, mi lesz az eredmény az év végével, ma biztosággal megmondani épen nem lehet.

De reflectálnom kell a Horánszky képi-selő ur által tett számításokra is. A képi-selő ur elfogadja az előirányzatot a föld-adóra, a házádóra, mert az előirányzat ezekre nézve, csekélyebb az 1883 ik évinél, de nem fogadja el az előirányzatot a jövedelem pó-tadónál, a kereseti adónál és másoknál. Bátor vagyok őt figyelmeztetni, hogy a jövedelmi pótdó szoros kapcsolatban van a föld és házádóval és ha itt ezen előirányzatban le-üttetik azon összeg, melyet az újabb tör-vény folytán az ezen ezimeken befolyandó jövedelmükből le kell üttetni, mégis helyre kell pótolni azon törvény alapján, a melyről intézkedik, hogy ezen összeg pótoltasék, ez pedig a jövedelmi pótdóban nyer kifejezést. Ha a t. képviselő ur egyfelől elfogadja az 1883-diki év eredményéhez képest a cseké-lyebb összegű előirányzatot, a hozott törvény alapján el kell fogadnia a magasabb elő-irányzatot is a másik tételnél. Erős hitem szerint a nagyobb összeggel előterjesztett előirányzat az egyenes adóknál alaposnak fog bizonyulni, mert hisz nincs abba felvéve más, mint az 1883. ének tényleges eredménye, hozzája adva azon 3 millió többletet, mely az új adók folytán várható.

Beszélt a képviselő ur a szállítási adó-nak tulságosan magas előirányzásáról. Ez, t. ház összekötötésben van a vasutak jövede-lmével, a mire később még vissza fogok térni. A szállítási adó természeté összekötötésben van a vasutak jövedelmének emelkedésével és méltóztatssék megengedni, ha a vasutaknak, a melyek 1883-ban léteztek, nem is lesz 1885-ben oly forgalmuk, mint 1883-ban volt. Az új vasutakon mindenesetre lesz forgalom. Minthogy pedig ezért a szállítási adó fize-tendő lesz, azért a szállítási adónak ezen többlete helyesen vétetett fel a költségve-tésbe. De meliott a vasutak jövedelmükből és egyáltalán a bevételek előirányzatáról szólnék, reflectálni akarok még azon szá-mítási módra, melyet a deficit tekintetében Ho-ránszky képviselő ur tett. A tisztelt képi-selő ur ismét előállott azon számításal, hogy a deficit nem 11.800,000 frt, hanem 32 1/2 millió frt.

Méltóztatssék emlékeznem, hogy a számi

tás ezen módját megtettem már akkor, midőn a költségvetést beterjesztettem. Elfogadom ezen számítását is, csak arra kérem, — amit különben elvben elfogadon képviselő ur, hogy e számítás mellett figyelembe kell venni a törlesztéseket és a beruházásokat. Horánszky képviselő ur erre nézve azon megjegyzést tette, hogy a beruházásokat nem mind lehet annak venni, minthogy szerinte vannak ott csekélyebb és nagyobb pozíciók is, melyek nem képeznek beruházást. Megengedem, hogy vannak kisebb tételek állami épületek fen-tartására felvéve, melyek mindössze nem men-nek nagy összegre, megengedem azt is, hogy az 1.600,000 frt-ra menő földszabályozási költsé-g az adminisztráció kiadásaink tekintet-ven, ne vétsék beruházásnak. De minden-esetre fel kell venni az adósságtörlesztés ezimén felvett összegét, mely 14 milliót tesz; valamint a vasut és vízepítésre felvett összegeket is, melyek 20 millió frtot megha-dának, mint beruházást mindenesetre szembe kell állítani a deficit kiszámításának ezen módjánál s számításba kell venni mint beru-házást, a vizumkálatokra fordított költsé-geket is, mert az atóbbiak, ha nem is direkte de indirekte mindenesetre nagy befolyással van-nak az ország adóképességének emelésére. (Helyeslés a jobboldalon.) Es tisztán csakis ezen beruházásokat számítva, az újszöny-brucki vasut törlesztési részlete a tiszavidéki álla-mosítása és az államvasutakon és a vízepíté-seknél tett beruházások rovátában előforduló kiadások 20 millió frtot tesznek. Es ha Ho-ránszky képviselő ur szerint a deficit 32 1/2 millió, ám tessék amaz apró beruházásokat kihagyni: az adósságtörlesztést 14 millióval és a jelzett beruházásokat 20 millióval véve föl, ez is kiteszi a 34 milliót. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

De visszatérve a vasutak jövedelmére, Hoitsy Pál képviselő ur is tesz egy szá-mítást, hogy miként vannak ezek felvéve és Horánszky képviselő ur is. Megengedem, hogy oly kiterjedt területnél, mint a államvasutaké, mely azontul a legutóbbi időben annyira növekedében van, biztos és pontos előirány-zatot felállítani vajmi nehéz. De megvagyok győződve, t. ház, és bátor lesznek előterjesz-teni, miért hiszem ezt, hogy az államvasu-takra nézve tett előirányzat nem illuzorius.

Bátor vagyok figyelmeztetni Hoitsy t. képviselő urat, hogy számításom szerint az államvasutak tiszta jövedelme nem 2600 frt, hanem az 1883-iki eredmények szerint 3198 frt. De az államvasutakra felvett 14 millió 800,000 frtnyi előirányzatnál alapul szolgál-tak, mint általában a bevételeknél a bruttó bevételek szolgálhatnak alapul, az államvasutak bruttó bevételei. Ezek tettek 1883-ban 7846 frtot, ezen összeggel szorozva 33.478,882 frt, előirányozva van 33.600,000 frt, tehát 122 ezer frttal több, mint a mennyi 1883-ra tényleg befolyt.

A kezelési költségeket illetőleg, a mint a dolog természetében is van, de tényleg be-is következik, hogy menul tr-jedtebb a há-lózat, annál kedvezőbb a kezelési százalék aránya. 1879-ben az államvasutak kezelési százaléka 80 százalékot tett, 1883-ban 59,82 százalékot. Az időközben beállott javulás- ezen kezelési százalék 1885-re 55,85 szá-zalékkal van felvéve. Ezen tényezőkre van ál-lapítva a jelenlegi előirányzat. A forgalom emelkedése azonban nincs semmikép tekint-tesbe véve. Es engedelmet kérek, nemcsak mellékes apró vonalak jövedelmével szaporít-atott az államvasutak jövedelme, a melyek talán nem fognak jövedelmezni vagy nem jö-vedelmeztek eddig sem. De méltóztatssának venni azon nagy vonalat, milyen a buda-pest-zimonyi és a budapest-brucki, ezek for-galmára minden esetre lehet számítani.

Apponyi Albert gr. A zimonyi? Szapáry Gyula gr. pénzügyminiszter: Ugy látom, Apponyi Albert képviselő ur meg-jegyzést tesz a zimonyi vasut forgalmára. Meg-engedem, hogy ha figyelembe vesszük a zimo-nyoi vasut várható jövedelmét és össze-vejtjük a befektetett tőkével, a megfelelő ka-matozás magában éretik el, de ha számításba vesszük azt, hogy a zimonyi vasut mennyi-vel szaporítja az államvasutak nagy vona-lainak netto eredményét, akkor kijön a meg-felelő összeg. Ez alapon lévén számítva az államvasutak jövedelme, azt hiszem, hogy nagy eltérés nem fog mutatkozni és annál kevésbé, mert ha úgy tétetik a számítás, a mint Hoitsy Pál képviselő ur tette, hogy t. i. 31.180,000 klminti netto bevétel sokszo-rozza az államvasutak hosszával, ez 13.647,000 frtot tesz, fei van véve pedig az előirány-

zatba 14.800,000 frt, tehát 1.200,000 frttal többre van megállapítva a vasutak jövedelme mint a mennyi az 1883-ban tényleg volt s ezen jövedelem van az új vonalak bevétele-ként előirányozva. Tehát az előirányzatot oly annyira illuzoriusnak nem tarthatom. Meg-engedem, hogy épen azon körülménynél fogva, mert nem lehet pontosan megállapítani, némi eltérés lehet; de ha lesz, a felvett egyéb jövedelmi források által bőven pótolhatni fog.

Mert a ki figyelemmel kísérte a pénzü-gyi bizottság tárgyalásait, az meggyőző-dhetett, hogy e bizottság szigoruan átvizsgálta az egyes tételeket és kivéven a szőlődezsma-váltságot, melynek módosításához készséggel hozzájárultam, a többi bevételeket az 1883. eredmények alapján teljes bizottsággal vette fel és azt hiszem, hogy azokra számítani is lehet. Sőt épen különösen a gabnárak ala-csony voltára és a gazdasági pangásra való tekintettel nem vette fel azon nagyobb ösz-szegekben, a mint tulajdonképen lehetett volna. (Helyeslés a jobboldalon.)

Azt mondá Horánszky képviselő ur, mi idézte elő ezen helyzetet, jó kormányzat-e vagy a rossz pénzügyi politika-e? En nem fogom kérdezni, hogy a t. képviselő ur a pénzügyi politikát a multa nézve jónak vagy rossznak tartja-e? Hogy javulás van, azt maga is megengedi, én pedig megelégszem ezzel és szivesen elfogadom azon ítéletet, hogy rossz azon politika, mely ezen javulást előidézte. (Elénk helyeslés a jobboldalon. El-lenmondás balfelől.) Azok közül, kik a költ-ségvetés érdeméről felszólalni méltóztatnak, emlitemek kell különösen Ugron és Enyedi képviselő urakat. Különösen Ugron vetette fel a kérdést, hogy Magyarország államadó-ságai a Tisza-kormány alatt mennyivel szapo-rodtak és számítását tesz, mely szerint 1876-ban volt 618 millió és 1883-ban volt 1270 millió államadósság; temát a növeke-dés 653 millió. Egy kis tévedés van ebben, de szava szerint nem lényeges, mert le kell venni mindkét év számításánál a földteher-mentesítést és e szerint 578 millió forint a növekedés. De méltóztatssanak megengedni, deficitjeink is voltak ezen esztendőben, melyeket államadósságokkal kellett fedezni. Tudjuk mindnyájan, hogy ezen időbe esik a kincstári utalványok beváltása, melyek 60 millió forint adóssági többletet okoztak, a mi nem ezen pénzügyi kormány rovására számítandó.

De ezen kiadásokon kívül szemben az adósságok emelkedésével, vannak lényeges befektetések is, melyek ezen évekre esnek. Ott vannak a 212 milliót igénybe vevő vasutak és 139 millió egyéb befektetés. Ez is jelentékeny összeget képez az adósság növe-keése tekintetében. De a tiszt. képviselő ur kihagyott számításából egyet, mely ugyan átfutó tétel, de az adósságok szaporulatában benne van azon 42 millió forint is, a melyre nézve az állam tulajdonképen nem adós, hanem a Tiszavölgy-szegedi kölesön ezimén vétetett fel, melynél az állam csak a közvetítő szere-pét viszi és a valóságos adósságot nem az állam, hanem a tiszai társulatok és Szeged viselik s ezen összeget lehagya, az általa említett emelkedéssel szemben vannak lénye-ges befektetések, melyek kerek számban 352 millió frt. tesznek.

Azt említi továbbá a képviselő ur, hogy a kormánynak költségvetése mily óri-ási mérvben emelkedett és kerek számban 100 millióval magasabbra teszi a költségve-tést, mint volt 1875-ben.

Elismerem, hogy helyes számítás, de méltóztatssák megtekinteni, hogy mi foglalt-ik ezen összegben. — 44 millió 800,000 frt. üzleti kiadások következménye, oly üzleti kiadások, melyeknek megfelelő összeg a bevételekben is előfordul. Ilyen az álla-mvasutak üzleti növekedése, ilyen a bányá-szat, a dohányjövődék növekedése, és talán a bányászat kivételével a másik két rendbeli üzletkiadásról azt hiszem a háznak minden tagja elismeri, hogy az állam mérlegének javára szolgál. (Helyeslés jobbfelől.)

De az 1875-iki költségvetésben előfor-dult 6 millió beruházás az 1883-ikban 23 millió, tehát 16 millióval több beruházás. Azonfölül ugyanazon költségvetésben ut és vízepítésre 1.400,000 frttal több, a kereske-delmi tárcánál 2 millióval, a közoktatási tárcánál 1.301.000 frttal több vétetett fel, tehát ezen összegek ezimén a költségvetés emelkedett és a kiadások szaporodtak, azért a felelősséget a kormány igen szivesen ma-gára vállalja.

Szólt a t. képviselő ur a fogyasztási

— A cholera. Olaszországban a cholera ujjal föllépett, mint azt egy trisztis távirat jelenti. Alber a tengerészeti hatóság feje ugyanis arról kapott értesítést, hogy az utóbbi Arbago környékén (Treviglio) tizenöt, Turin mellett fekvő helységeken pedig negyven choleraeset fordult elő.

— Dr. Klár Vince városunk jeles orvosa lakását a várud-utczai 2087 számú Lengyel házban tette át.

— Különösen figyelmertjük. t. olvasóinkat lapunk mai számának hirdetési rovatában közölt Kaufmann & Simon urak hirdetésére. Ebben oly szép eredményű eredeti sors jegyekről van szó, melyek megérdemlik, hogy vidékünkön is minél többen vegyenek részt a sorsolásban Ezen vállalatokban teljes állami biztosíték nyújtatik, de különben említett cég is ismeretes már számos nyeregmény kifizetése alkalmával követett pontos igazságos eljárásáról.

Margittay-Goldhammer sajgóper.

Margittay Gyula orsz. képviselőnek Goldhammer Albert hajdu-bűszörményi ügyvéd elleni sajgóperében a debreczeni esküdt-szék marasztaló verdiktje alapján a törvényszék tudvalevőleg két heti fogházra ítélte a vádlottat, a kir. kuria pedig a vádlott által beadott semmisségi panaszt elvetette. A kir. kurianak eme határozatából közöljük a következő érdekes indoklást: A végtárgyalási jegyzőkönyv tanúsítása szerint való ugyan, hogy M. J. berendelt esküdt a gyárgyalási teremben megjelent és minden figyelmerttetés daczára eltávozott; miért is a törvényt alkalmazó bíróság által 50 fítot tevő pénzbírságban marasztaltatott. Ez által azonban a bíróság az esküdtek irányában alkalmazandó kényszereszközök tekintetében megszabott hatáskörét teljesen kimerítette s az által, hogy a nevezett esküdtet karhatalommal vissza nem tartóztatatta, törvénytétést nem követett el. Mert az 1867-ik évi május 17-én kelt igazságügyminiszteri rendelet 28. §-a meg nem jelent vagy idő előtt eltávozott esküdtet 100 fítot terjedhető bírságban rendeli marasztalni más kényszerítő eszközök nem rendelt. Az azon évi július hó 25-én kelt pótrendet 4-ik pontja szerint pedig az engedelem nélküli eltávozott esküdt bírságban marasztalandó ugyan, hogy azonban a gyárgyalás feunakadást ne szenvedjen, az eltávozott esküdt azon helyettesítendő, a mi a végtárgyalási jegy ökönyv tanúsága szerint meg is történt. A most idézett pótrendet 4-ik szakaszának második bekezdésében csupán a kiharadt tanukat illetőleg van az elnök jogosítva karhatalommal való elővezetésre.

M. J. eltávozása folytán az esküdtzék alakulásában semmi szabályellenesség nem történt. Mert a berendelt és megjelent esküdtekből még mindig kité a szabályszerű 36 szám Vádlo és vádlott gyakorolák visszavetési jogukat A vissza nem vetett 12 rendes tagból megalakult a esküdtzék s csupán a május 17-iki rendelet 38 §-a által rendelt elővigyázat érdekében történt, hogy két póttal a még ki nem rendelték közül St. J. és J. L. alkalmaztattak elnöki ajánlatra. — de ez esküdtzék beleegyezésével. Ezen megalakulást az érdeket felek egyike sem kifőzölte. A póttagok közreműködésének igénybe vétele pedig szűzességessé sem vált. Midőn a törényt alkalmazó bíróság oly iratoknak, melyek a vizsgálat rendén becsatolva nem voltak, felolvastatását megtagadta: a május 17-iki rendelet 53. és 59. §§-nak utmutatá-

sát követte, a mely szakaszok szerint csak „bűnvizsgálati irományok egyes pontjai“ olvasandó fel s az esküdtzék institucióknak egyik alapelve szerint csak az élőszóvali tárgyalás, nem pedig holt irományok utján eszközölendő a tényállás felderítése. Vizsgálati iromány felolvastatását pedig a bíróság meg nem tagadta.

Hogy az a n t i s e m i t i s m u s r ó l vádló s védő képviselői sokat beszéltek, azt a végtárgyalási jegyzőkönyv kivonatos tartalma sejteti engedi. A vád és védelem terjedelme alakja azonban a törvény által meghatározva nem levén: a tárgyalást vezető elnök a vád és védelem szabadságának korlátozása nélkül alig tehetett egyebet, mint figyelmerttetni a szólókat a köteles tisztelet és illem szabályainak szemmel tartására, amit az elnök vádló irányában meg tett. Végül a mi a tárgyalás eredményének összegezését illeti, ez az 1867-ik május 17-iki rendelet 58-ik §-a által az elnök köteleességére van bízva, annak tehát mi módon teljesítéséből semmisségi okot meríteni nem lehet.

Szigethy József az akadémián.

Budapest, december 1.

A Akadémia nyelv és széptudományi osztályának alig volt egyhamar olyan nagy és szép közönsége, mint a mainak, melyen Hunfalvy Pál elnökött. Akadémikus is tülön tul sok hallgatta a fölolvásokat, hölgy pedig annyi, amennyi csak abba a díszes, de forró levegőjű teremben elfért. Az ülésnek a nagy közönség előtt ma a széköfoglaló adott különösebb érdeket, amit megmagyaráz Szigethy József, a művész általános kedveltsége, s az író Szigethy József, népszerűsége. Ot az akadémia mint író választá tagjai közé, de azért aki csak Szigethy József, ha azt mint akadémikusról teszi is vala, mindig arra a művészre gondol, aki a nemzeti színházunknak oly régen oszlopa. Nem szindarabjai rovására történik, ha nevénél az író a kisebb rang de művésze előnyér, mely amazt többkétesen felülmúlja. Pedig ma Szigethy csupán író akart lenni. S amint fölolvastott, tévé ezt annyi finomsággal, a hatásnak annyira látható kerülésével, mintha szantszándékkal kívarta volna azt erőltetni, hogy ő rá e pillanatban semmikép mint színész ne tekintsenek De ez nem csökkenté a hatást Mert olyan pontjain darabjának amikor egyetlen szóval a hős egész jellemét kelet visszatükrözteti, mint abban az elsőhajtott „Igen“ ben, amikor az ügyetlen, de mély érzésű Oseár bevalja, hogy ő csakugyan szerelmes, — csakoktadte azt az érzésnek olyan erejével amint arra csak igazi művész képes.

Szigethy mindennek előtt köszönetet mondott az akadémiaak a magas kitüntetésért hogy őt tagjai díszes sorába emelte. Ha még annyira hű vagy elbizakodott volna is — úgy mond — még akkor sem merné el elhíttetni magát, hogy e kitüntetés saját érdemének kivívott jutalma. Jól tudja, hogy az académiával e kitüntetéssel csak annak a művészetnek nyújtott elismerést, melynek ő is egyik képviselője. Igeri, hogy minden igyekezetét arra fogja fordítani, hogy az akadémiának elist rést érdemlő tagjává küzdje magát.

Osear grótot ed s atya papnak szánta, mert nagy bajában az Ur megsegítette. De idő fordultával a fiatal papnévndék családjában nagyokat pusztított a halál. Egymásután dőlnek ki a férfiak, s félő, hogy miután

atyja is meghalt, magva szakad az egész főnemesei családnak. Oseár anyja kénytelen megtörni az apa fogadását, s hat kiveszi a kolostorból. Csak hogy a hajdan pezsgővéru fiura még anyja is alig bírt ráosmerni, olyan félénk, szőgletes, ügyetlen embeirt neveltek belőle. Főlkéri tehát rokonát, az özvegy Coralie grófnőt, hogy gyaluljon valamit a fiun, s az özvegy grófnő bár kelleiben, kénytelen erre a földatra vállalkozni. Oseárt első útja tehát gyermekkori játszótársához, Coralie grófnőhöz vezet. Oseár elhuzódott, csöndes, alázatos természetű pap, a ki a parquetten csetlik botlik, folyton szégyenli magát, s kimondani nem meri azt, amiket gondol. Pedig gondol sokat: édeset is bánatosat is. Amig a zárdában felölt, s eltölt a vallás malasztjával, magába szívja a lemondást, a békeséget, a türelmet, mint azt szerzetes társaitól tanulta, azalatt ami fiatal szívében meggyülemlt, lassankint összezsugorodott, úgy, hogy már alig érezte azt kebelében. De még érezte, s gyakran rajta kapta magát azon, hogy fiatalága almai, jövő dőbe vetett terveit kiragadják a kolostor ridég falai közül a szabad mezőre, ott a hol örömeinek, vágyásának, vidámságának adhat kifejezést, nyilant, anélkül, hogy ezzel valakit megbántana, vagy bárminő szabály ellen is vétene. Egy kis arcképet rejtegett magánál a zárdában, s azt néznie nagy gyönyörűségül szolgált: Coralie gyermekkori arcképe volt Egyszer az ősz guardian észrevette, amint az arckép előtt ábrándozott, s azt kérdé tőle, hogy kinek az arcképe az? Oseár dadogott, nem tudta, hogy miért, de nem akart őszinte lenni.

— Ez az arckép? mondá végre. Ez az — anyám.

A guardian látta, hogy Oseár, kit a kolostorban Blasiusnak neveztek, igazat nem mond. De azért csak annyit jegyzett meg: — Az a te anyád nagyon fiatal.

S aztán maga is elborongott, — isten tudja, hogy min, de nagyon magába mélyedt, midőn végül így szólt:

— Tedd el az arcképet, s ne nézd meg többé soha. Majd csak akkor, ha aranyimét fogsz olvasni, tedd magad elé az oltárra.

S a guardian elfordult, szeméből egy könnyű törölve ki. Nem szidta ő meg Oseárt, soha, csak kérte, de úgy tudot kérni, hogy az sokkal súlyosabb volt a büntetésnél is.

Ebből a körből szakadt ki az ifju pap, s termelt egyszerre, minden átmenet nélkül egy nagyvilági, szélemes, élénk, de egyuttal mélyen érző hölgy elé Coralie kikacagja az esetlen fiut, aki hosszu kabátjában, nagy cipőiben, kopasz fejével, rettentő nyakkendőjével csakugyan furcsa alak. Hanem aztán el kezdének beszélni a régi időkrol, boldogságról, a mikor még csupa verőfény volt az élet s madárdal. A fiatal szerzetes akármilyen esetlen is, nemcsak azt árulja el, hogy milyen a szíve, hogy gondolkozása, egyoldalúsága daczára nemes, de azt is, hogy halálosan szerelmes Coralieba. De ő azt maga sem meri elhinni, még kevésbé bevallani. S a beszélgetés folyamán, mely mindvégig nagyon, finom és szellemes, kiderül az is, hogy frater Blasius ugyan megtanult héberül gyönyörködni a botánikában is, de oltotta bucszásakor a Coralie arcképet, s talán a szívért is. Coralie azonnal hozzá fog nehéz feladatokhoz, hogy Oseárt kinevelje, megházasítja s e feladatának olyan híven telet meg hogy bele szeret De valamásra birni ezt a frater a legsúlyosabb feladatok közé tartozik. O bizalmasan nem beszélt szíve érzelmeiről soha, csak az elót az arckép előtt. Lassankint mégis bevall annyit, hogy ő bizony szerelmes.

— Azt mond meg, hogy kibe? — Hogy kibe? tör ki a kétségbeesés az expaból, soha! et si fractus illabatur orbis. — Ne beszélj nekem héberül, szakítja félbe a grófnő, de teledj, hogy mi a neve! Mondd meg ennek az arcképnek!

— Coralie . . . nyögi ki valahára a jámbor — s a kis vigjáték tárgya — ebben a kurta elmondásban ki van merítve.

A közönség hálaját hosszas, zajos tapsal fejzte ki. Szigethynek szép fölolvásásáért az akadémikusok külön is gratuláltak és köszönetet mondtak.

Közzgazdaság.

A depr. ipar s kereskedelmi bank nov. havi kimutatása.

Bevétel. Pénzkészlet október 31-ről 8337 fírt 39 kr. Kifizetett váltók után 231354 — Kifizetett előlegek után 2955 forint. — Kifizetett kamatok után 5633 fírt 71 krajczár ércpéznéz eladás 298 forint 80 krajczár, értékpapír 1246 forint 92 kr, kamatozó betét 67187 fírt 95 előleg bélyeg 9 fírt 35 jolyó számla 254394 fírt 87 kr, jutalék 6 fírt 51 kr, — szelvény 578 forint 55 krajczár, — nyomatvány 6 fírt, összesen 572040 fírt, 28 kr. — Kiadás. Házépítkezés 6011 fírt 09 kr, leszám. váltókra 262056 fírt 34 kr, leszá. előlegekre 5085 fírt, kamatra 189 fírt 05 kr, szelvényre 1798 fírt 77 kr, ércpéznéz 7103 fírt, 77 kr, értékpapír 6538 fírt 65 kr, kam. betét visszafizetésre 29603 fírt 56 kr, előleg bélyegre 10 fírt 25 kr, folyó számlára 221542 fírt 49 kr, üzleti költségére 124 fírt 45 kr, tisztí fizetésre 912 fírt 50 kr, osztalékra 28 fírt,

adóra 26 fírt 28 pénzkészlet dec. 1. 32723 fírt 50 kr, összesen 572040 fírt 28 kr.

Husarak

megállapítva s bejelentve 1884. decz. 31-ől decz. 10-ig.

46 kr. Rácz Györgynél Czegléd-utca 2599. sz. a. Csapó-utca 10. sz. a. Rózsátér 5. szám alatt. Katona Lajosnál Rózsátér 10. szám alatt.

48 kr. Erdei Jánosnál Hatvan utca 1591 szám alatt.

50 kr. Magyar Gábornál Dedő utca 125. sz. alatt. Balogh Jánosnál Mester-utca 1113. sz. a. Erdelyi Jánosnál Sas utca 3. szám alatt.

56 kr. a piacon két orthodox izraelita székben.

Minden többi bejelentett mézarszékek ben pedig 52 kr.

Jegyzet: Magyar Gábor három székben 1 kiló hús nyomtaték nélkül a közönség részére 8 krral, — a es. kir. katonai kórház részére pedig 10 krral drágább.

Debreczeu. 1884. nov. 25.

Terményárak a debreczeni piacon.

Debreczeu, 1884. decz. 2-án.

Egy m. mázsa	felső, közép, alsó.
Buza	7.20 6.85 6.50
Kétszeres	6.20 6.10 6.00
Rozs	6.10 6.00 5.90
Arpa	5.50 5.40 5.30
Zab	6.10 6.00 5.90
Uj tengeri	5.00 4.90 4.80
Köles	6.60 6.50 6.40
Burgonya 1 zsák	1.40
100 kl. szalonna	44.00 43.50 43.00 fírt
100 kl. háj	45.00 42.00 38.00 fírt

Vásárfelügyelőség.

Sertésvásár.

A sertéskereskedelmi csarnok jelentése — decz. 1.

Az üzlet szilárd Magyar urasági öreg nehéz 45.50—46.50, fiatal nehéz 47.50—48.—, közép 48.—48.50, könnyű ——. Szedett nehéz 46.—47, közép 45.—46.—, könnyű 44.—46.—. Romániai bakonyi nehéz ——. átmeneti, közép ——. bakonyi könnyű ——. átmeneti, eredeti nehéz ——. átmeneti, közép ——. átmeneti. Szerbiai nehéz ——. átmeneti, közép ——. átmeneti, könnyű ——. átmeneti. Hízó 1 éves élőszuliban 4 % levonással 30.—34 2 éves 32.—36. Öreg ——. Az árak hizott sertéseknél páronként 45 kilós és 4 % százalékos levonással kilogrammonként értendők. Romániai és szerbiai sertések, melyek mint átmeneteliek adattak el, vevőknek pároknál 3 aranyban vám fejében megtérítettnek.

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

IV. Bérlet 2 szám. Csütörtök decz. 4.

Egy asszony története

dráma 4 felv. Irta: Mérey-Horváth Károly. Feltaláló szerkesztő és kiadó laptulajdonos Vértesi Arnold. Főmunkatartás: Kereczag Vilmos.

Nyílt-tér.

A Bittner-féle fenyő kivonat

ne biányozzék egy beteg vagy gyermek szobájából se. Pompás hamisítatlan erdei illatu fertőtlenítő szer ez; különösen ajánlható Bittner fenyő kivonat gyermekbetegségekben, gyermek-ágyas nők szobájában és minden helyes betegségekben. Mivel Bittner fenyő-kivonata az örökzöld fenyőknek elismert gyógyító erejű balszamos, gyantás, aetheros anyagot koncentrált tiszta minőségben tartalmazza, Bittner fenyő-kivonata tudó- és nyakbetegségekben mind-n orv. ajánja. BITTNER FENYŐ KIVONATA egyesgyedül Bittner Gy. Reichenau N-Oe gyógyszerésznél és az alább j izett raktárban kapható.

Egy palack fenyő kivonat 80 kr; 6 palack 4 fírt és egy szabadalmazott szélővíz készűek 1 fírt 80 kr.

Raktár Debreczenben: Dr. Rotschnek V. Emil és Gölti Nándor gyógyszerészeknél.

VALÓDI CSAK a védjegyvel. A szabadalmazott szélővíz készűekbe „BITTNER, Reichenau, N-Oe“ van beéttve.

